

ผลคำวินิจฉัยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

กรณีผู้ให้บริการขนส่งพัสดุกำหนดเงื่อนไขทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรม

ระหว่าง	คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า	ผู้กล่าวหา
	บริษัท ก.	คู่กรณีที่ ๑
	นาย ค.	คู่กรณีที่ ๒

ข้อร้องเรียน

นาย ก. (ผู้ร้อง) เป็นผู้ประกอบธุรกิจผู้ให้บริการรับพัสดุให้แก่คู่กรณีที่ ๑ โดยเปิดจุดให้บริการรับพัสดุภายใต้ชื่อร้าน ฮ. ได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าขอให้ตรวจสอบพฤติกรรมของคู่กรณีที่ ๑ ว่ามีพฤติกรรมทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม รวม ๓ ประเด็น ดังนี้ **ประเด็นที่ ๑** คู่กรณีที่ ๑ ดำเนินการขยายสาขาร้าน อ. ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งสาขาร้าน ฮ. ของผู้ร้อง โดยไม่แจ้งให้ผู้ร้องทราบล่วงหน้า **ประเด็นที่ ๒** คู่กรณีที่ ๑ เลือกปฏิบัติโดยคิดอัตราค่าบริการขนส่งแบบเรียกเก็บเงินปลายทางระหว่างลูกค้าของร้าน อ. และลูกค้าของร้าน ฮ. ในอัตราที่แตกต่างกัน **ประเด็นที่ ๓** คู่กรณีที่ ๑ กำหนดเงื่อนไขในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายระหว่างร้าน อ. และร้าน ฮ. แตกต่างกัน อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้อง

ข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการสืบสวนและการแสวงหาพยานหลักฐานรับฟังได้ว่า คู่กรณีที่ ๑ ประกอบธุรกิจให้บริการขนส่งสินค้าอุปโภค บริโภค พัสดุต่าง ๆ แก่ลูกค้าทั่วไป โดยมีคู่กรณีที่ ๒ เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนคู่กรณีที่ ๑ แต่เพียงผู้เดียว ในการให้บริการดังกล่าวคู่กรณีที่ ๑ มีหน้าร้านเป็นจุดให้บริการรับพัสดุที่เรียกว่าร้าน อ. และร้าน ฮ. โดยร้าน อ. จะบริหารและดำเนินการโดยคู่กรณีที่ ๑ เอง ส่วนร้าน ฮ. เป็นร้านที่คู่กรณีที่ ๑ แต่งตั้งตัวแทนในการรับพัสดุจากลูกค้าด้วยการขายแฟรนไชส์ให้ผู้ที่สนใจ ประกอบธุรกิจรับส่งพัสดุกับคู่กรณีที่ ๑ ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจร้าน ฮ. จะต้องมิหน้าร้านเพื่อเปิดเป็นจุดให้บริการรับพัสดุ และแสดงเครื่องหมายการค้าของคู่กรณีที่ ๑ เพื่อให้ลูกค้าผู้ส่งพัสดุและบุคคลทั่วไปสามารถมองเห็น และรับรู้ได้ว่าร้าน ฮ. เป็นจุดให้บริการรับพัสดุของคู่กรณีที่ ๑ โดยผู้ประกอบธุรกิจร้าน ฮ. จะต้องชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้าตามที่คู่กรณีที่ ๑ กำหนด ซึ่งอัตราค่าธรรมเนียมจะแตกต่างกันตามรูปแบบที่เลือก และเมื่อดำเนินธุรกิจแล้วผู้ประกอบธุรกิจร้าน ฮ. จะได้รับค่าตอบแทนจากคู่กรณีที่ ๑ ในอัตราร้อยละ XX ของค่าขนส่งพัสดุที่ได้รับจากลูกค้า

/ผู้ร้อง...

ผู้ร้องทำสัญญาเป็นผู้ให้บริการรับพัสดุให้แก่คู่กรณีที่ ๑ เปิดจุดให้บริการรับพัสดุร้าน ฮ. ในพื้นที่ตำบล ค. อำเภอ ข. จังหวัด พ. ซึ่งผู้ร้องชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้าให้แก่คู่กรณีที่ ๑ และได้รับส่วนแบ่งรายได้จากคู่กรณีที่ ๑ ในอัตราร้อยละ XX ของค่าขนส่งพัสดุที่ได้รับจากลูกค้า ทั้งนี้ ผู้ร้องประสบปัญหาจากการประกอบธุรกิจอันเนื่องมาจากการกระทำของคู่กรณีที่ ๑ เนื่องจากปรากฏว่า คู่กรณีที่ ๑ เปิดสาขาร้าน อ. บริเวณพื้นที่ตำบล ค. อำเภอ ข. จังหวัด พ. อันเป็นพื้นที่ใกล้เคียงกับบริเวณที่ตั้งสาขาร้าน ฮ. ของผู้ร้อง โดยอยู่ห่างจากสาขาร้าน ฮ. ของผู้ร้องประมาณ ๑.๒ กิโลเมตร ซึ่งก่อนเปิดสาขาร้าน อ. คู่กรณีที่ ๑ ไม่ได้แจ้งให้ผู้ร้องทราบแต่อย่างใด การขยายสาขาของคู่กรณีที่ ๑ ส่งผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ร้อง ทำให้ผู้ร้องได้รับความเสียหายและสูญเสียรายได้จากจำนวนพัสดุของลูกค้าที่มาใช้บริการที่สาขาร้าน ฮ. ของผู้ร้องลดลง ประกอบกับตามข้อเท็จจริงแล้ว การกำหนดอัตราค่าบริการขนส่งพัสดุแบบเรียกเก็บเงินปลายทางระหว่างลูกค้าของร้าน อ. และลูกค้าของร้าน ฮ. จะกำหนดในอัตราที่ไม่แตกต่างกัน และหากลูกค้าใช้บริการขนส่งพัสดุแบบเรียกเก็บเงินปลายทางกับร้าน ฮ. จะต้องชำระค่าบริการในอัตราร้อยละ X.X ของมูลค่าสินค้า โดยคู่กรณีที่ ๑ จะแบ่งรายได้จากค่าบริการดังกล่าวให้กับผู้ร้องในอัตราร้อยละ X ของมูลค่าสินค้า อย่างไรก็ตาม ผู้ร้องทราบว่าในทางปฏิบัติร้าน อ. มีการให้ส่วนลดค่าบริการกับลูกค้าบางรายในอัตราที่ถูกกว่าร้าน ฮ. การกระทำดังกล่าวทำให้ผู้ร้องได้รับความเสียหายจากการสูญเสียรายได้และสูญเสียฐานลูกค้า เนื่องจากลูกค้าที่ต้องการใช้บริการขนส่งพัสดุแบบเรียกเก็บเงินปลายทางเลือกใช้บริการกับร้าน อ. มากกว่า เพราะอัตราค่าบริการถูกกว่า อีกทั้ง ยังปรากฏข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไขในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายว่า สัญญาระหว่างคู่กรณีที่ ๑ กับผู้ร้องระบุให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายของร้าน อ. และร้าน ฮ. เป็นสิทธิของคู่กรณีที่ ๑ ที่จะกำหนดรูปแบบ วิธีการ และหน่วยงานที่จะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ ซึ่งหากคู่กรณีที่ ๑ กำหนดให้ร้าน ฮ. เข้าร่วมกิจกรรม ร้าน ฮ. ก็ต้องเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวทุกครั้ง โดยระบบจะบังคับให้ผู้ร้องเข้าร่วมกิจกรรมโดยอัตโนมัติ และผู้ร้องจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมเอง ผู้ร้องเห็นว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม กิจกรรมส่งเสริมการขายบางรายการ ผู้ร้องไม่สามารถเลือกได้เนื่องจากระบบบังคับให้เข้าร่วมกิจกรรมโดยอัตโนมัติ และส่งผลกระทบต่อผู้ร้องต้องประสบปัญหาขาดทุนเนื่องจากต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย โดยคู่กรณีที่ ๑ ไม่ได้ช่วยเหลือในส่วนของการจ่ายที่เกิดขึ้นแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม ปรากฏข้อเท็จจริงในเวลาต่อมาว่า ผู้ร้องได้เพิกถอนคำร้องดังกล่าวเนื่องจากคู่กรณีที่ ๑ ได้มีการเยียวยาความเสียหายด้วยการชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ร้องจนเป็นที่พอใจแล้ว

ประเด็นวินิจฉัย

กรณีมีประเด็นต้องวินิจฉัย ดังนี้

๑. คู่กรณีที่ ๑ เป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด กระทำการอันเข้าลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่

๒. คู่กรณีที่ ๑ กระทำการในลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๗ อันเป็นความผิดตามมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่ และมีบุคคลใดที่ต้องรับผิดชอบตามมาตรา ๘๔ หรือไม่

คำวินิจฉัย

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเป็นประการแรกคือ คู่กรณีที่ ๑ เป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด กระทำการอันเข้าลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่

การที่จะพิจารณาวินิจฉัยว่าคู่กรณีที่ ๑ เป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด กระทำการอันเข้าลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่ นั้น จำต้องพิจารณาก่อนว่า คู่กรณีที่ ๑ และผู้ร้อง เป็นผู้ประกอบธุรกิจตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าคู่กรณีที่ ๑ เป็นผู้ประกอบธุรกิจให้บริการขนส่งสินค้าอุปโภค บริโภค พัสดุด่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ส่วนผู้ร้องเป็นผู้ประกอบธุรกิจให้บริการรับพัสดุให้แก่คู่กรณีที่ ๑ เมื่อคู่กรณีที่ ๑ และผู้ร้องต่างก็เป็นผู้ให้บริการในธุรกิจ จึงมีสถานะเป็นผู้ประกอบธุรกิจตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

ประเด็นที่ต้องพิจารณาเป็นลำดับถัดมาคือ คู่กรณีที่ ๑ เป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดหรือไม่ นั้น ต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๓ ของประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งจำต้องพิจารณาขอบเขตตลาด (Market Definition) และส่วนแบ่งตลาด (Market Share) เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณาวินิจฉัยด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ขอบเขตตลาด (Market Definition)

๑.๑ ตลาดสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้อง (Relevant Product Market)

เมื่อพิจารณารูปแบบธุรกิจให้บริการขนส่งและจัดส่งพัสดุในขอบเขตพื้นที่ครอบคลุมทั่วประเทศแล้วพบว่า โดยปกติแล้วการให้บริการขนส่งพัสดุจะใช้วิธีการขนส่งผ่านทางถนนซึ่งสามารถจำแนกรูปแบบการประกอบธุรกิจออกเป็น ๓ รูปแบบ ได้แก่ (๑) ธุรกิจการขนส่งแบบเหมาคัน (Full Truck Load) (๒) ธุรกิจขนส่งพัสดุ (Parcel delivery) และ (๓) ธุรกิจให้บริการขนส่งสินค้าตามความต้องการ (On-demand delivery) เมื่อพิจารณาการทดแทนกันด้านอุปสงค์ พบว่า การให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการใช้บริการของกลุ่มลูกค้าที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านของขนาดและปริมาณสินค้าที่ต้องการส่ง ระยะเวลาในการขนส่ง ความเร่งด่วนที่ต้องการจัดส่งสินค้า อัตราค่าบริการขนส่งสินค้า ความสะดวกในการใช้บริการตามจุดรับสินค้า การกำหนดบรรจุภัณฑ์ในการขนส่ง ขอบเขตพื้นที่ให้บริการ รวมถึงกลยุทธ์ในการแข่งขันของธุรกิจขนส่งสินค้าทางถนนทั้ง ๓ รูปแบบนี้ ไม่สามารถทดแทนกันด้านอุปสงค์ได้อย่างสมบูรณ์ ขณะเดียวกันเมื่อพิจารณาการทดแทนกันด้านอุปทาน พบว่า การที่ผู้ประกอบการขนส่งสินค้าทางถนนจะเปลี่ยนไปประกอบธุรกิจระหว่างกันได้โดยไม่ต้องแบกรับภาระต้นทุนหรือความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญนั้น ถือเป็นเรื่องยาก เนื่องจากธุรกิจขนส่งพัสดุเป็นธุรกิจที่มีต้นทุนสูง นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงความซับซ้อนในการประกอบธุรกิจ จะเห็นได้ว่าธุรกิจขนส่งพัสดุมีความซับซ้อนทางธุรกิจมากกว่าธุรกิจการขนส่งสินค้าแบบเหมาคันและธุรกิจให้บริการขนส่งสินค้าตามความต้องการ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้ผู้ประกอบธุรกิจขนส่งพัสดุมีต้นทุนที่ต้องใช้สำหรับการเปลี่ยนไปประกอบธุรกิจอื่น (Switching Cost) สูง และลักษณะการประกอบธุรกิจของธุรกิจขนส่งสินค้าทางถนนทั้ง ๓ รูปแบบ ยังมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทั้งในด้านขอบเขตพื้นที่การให้บริการ อัตราค่าขนส่ง กระบวนการขนส่ง รวมถึงรูปแบบการประกอบธุรกิจ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลข้างต้นแล้วเห็นว่า ขอบเขตตลาดสินค้าหรือบริการที่เกี่ยวข้องในกรณีนี้คือ ตลาดธุรกิจขนส่งพัสดุ

๑.๒ ตลาดภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง (Relevant Geographic Market)

ในการพิจารณาขอบเขตตลาดภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องพบว่า โดยปกติแล้วผู้ส่งสินค้าจะพิจารณาเลือกใช้บริการขนส่งสินค้ากับร้านขนส่งพัสดุที่ตั้งอยู่ภายในพื้นที่ที่ใกล้เคียงกับที่พักอาศัยของผู้ส่งสินค้าหรือระยะทางที่ผู้ส่งสินค้าเต็มใจใช้ในการเดินทาง ซึ่งผู้ส่งสินค้าจะไม่เดินทางในระยะทางที่ไกลกว่าเพื่อหาร้านขนส่งพัสดุที่สามารถทดแทนร้านขนส่งพัสดุที่ใกล้เคียงกับที่พักอาศัยของผู้ส่งสินค้า อย่างไรก็ตาม เนื่องจากลักษณะการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจขนส่งพัสดุแต่ละราย ต่างก็มีขอบเขตการให้บริการแก่ผู้ส่งสินค้าครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ โดยผู้ประกอบธุรกิจแต่ละรายต่างมีสาขากระจายอยู่ทั่วประเทศเป็นจำนวนมาก อีกทั้ง ยังมีรูปแบบการกำหนดราคาค่าขนส่ง รูปแบบการให้บริการ การตัดรอบขนส่ง กิจกรรมส่งเสริมการขาย เงื่อนไขหรือข้อบังคับที่กำหนดจากสำนักงานใหญ่ในส่วนกลางเพื่อใช้เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกสาขาทั่วประเทศ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลข้างต้นแล้วเห็นว่า ขอบเขตตลาดภูมิศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในกรณีนี้คือ ขอบเขตตลาดระดับประเทศ

๒. ส่วนแบ่งตลาด

การพิจารณาส่วนแบ่งตลาดของผู้ประกอบธุรกิจขนส่งพัสดุแต่ละรายในตลาดธุรกิจขนส่งพัสดุในประเทศไทย จะพิจารณาจากข้อมูลรายได้หลักของผู้ประกอบธุรกิจแต่ละรายในปี ๒๕๖๒ โดยนำข้อมูลมาจากรวมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ประกอบกับข้อมูลที่ผู้ประกอบธุรกิจขนส่งพัสดุบางรายที่ได้นำเสนอข้อมูลรายได้ให้แก่สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วพบว่า คู่กรณีที่ ๑ มีส่วนแบ่งตลาดอยู่ในลำดับที่ ๕ โดยมีส่วนแบ่งตลาดร้อยละ ๓.๓๖ และมีรายได้ในปี ๒๕๖๒ จำนวน X,XXX ล้านบาท ดังนั้น เมื่อพิจารณาส่วนแบ่งตลาดและรายได้ของคู่กรณีที่ ๑ ในปี ๒๕๖๒ แล้วเห็นว่า แม้ในปีที่ผ่านมาคู่กรณีที่ ๑ จะมียอดขายจากการประกอบธุรกิจเกินกว่า ๑,๐๐๐ ล้านบาท แต่คู่กรณีที่ ๑ มิใช่ผู้ประกอบธุรกิจที่มีส่วนแบ่งตลาดตั้งแต่ร้อยละห้าสิบขึ้นไป และมีผู้ประกอบธุรกิจที่มีส่วนแบ่งตลาดสูงสุดสามารถรายแรกในตลาดธุรกิจขนส่งพัสดุในประเทศไทยแต่อย่างใด เมื่อพิจารณาจากข้อมูลข้างต้นแล้วเห็นว่า คู่กรณีที่ ๑ มิใช่ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๓ ของประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง หลักเกณฑ์การเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๑ เมื่อคู่กรณีที่ ๑ มิใช่ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาด กรณีจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าคู่กรณีที่ ๑ กระทำการอันเข้าลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่

ประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเป็นประการต่อมา คือ คู่กรณีที่ ๑ กระทำการต้องห้ามตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่ ซึ่งมีประเด็นที่ต้องพิจารณาตามลำดับ ดังนี้

เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า ในการประกอบธุรกิจร้าน ฮ. ผู้ร้องมีรายได้เพียงช่องทางเดียวคือการได้รับส่วนแบ่งรายได้ค่าขนส่งพัสดุจากคู่กรณีที่ ๑ กล่าวคือ ผู้ร้องต้องพึ่งพาการบริการจากคู่กรณีที่ ๑ โดยมีมูลค่าการทำธุรกิจระหว่างกันคิดเป็นร้อยละร้อยของรายได้จากการบริการขนส่งพัสดุ เนื่องจากเมื่อพิจารณาตามข้อสัญญาของคู่กรณีที่ ๑ และผู้ร้องจะเห็นได้ว่า นับจากวันที่ผู้ร้องตกลงทำสัญญากับผู้ให้บริการรับพัสดุกับคู่กรณีที่ ๑ แล้ว ผู้ร้องไม่สามารถรับดำเนินธุรกิจให้บริการรับพัสดุกับผู้ประกอบธุรกิจขนส่งพัสดุรายอื่นได้ หากฝ่าฝืนคู่กรณีที่ ๑ มีสิทธิบอกเลิกสัญญากับผู้ร้องได้ทันที ดังนั้น รายได้ทั้งหมดของผู้ร้องจึงมาจากการประกอบธุรกิจตามสัญญาว่าจ้างผู้ให้บริการรับพัสดุกับคู่กรณีที่ ๑ เพียงช่องทางเดียวเท่านั้น กรณีนี้จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องต้องพึ่งพาการซื้อขายสินค้าหรือบริการจากคู่กรณีที่ ๑ โดยมีมูลค่าการทำธุรกิจระหว่างกันตั้งแต่

ร้อยละ ๓๐ ขึ้นไปของรายได้จากการซื้อหรือขายสินค้าหรือบริการนั้น เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงข้างต้นแล้วเห็นว่า คู่กรณีที่ ๑ มีอำนาจต่อรองที่เหนือกว่าผู้ร้อง ตามความในข้อ ๗ (๑) ของประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการธุรกิจรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาเป็นลำดับถัดมาคือ การประกอบธุรกิจของคู่กรณีที่ ๑ มีลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจแฟรนไชส์หรือไม่ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า คู่กรณีที่ ๑ ได้ตกลงทำสัญญาว่าจ้างผู้ให้บริการรับพัสดุและสัญญาแบ่งรายได้จากการบริการรับพัสดุกับผู้ร้อง เพื่อให้ผู้ร้องเป็นผู้ให้บริการรับพัสดุให้แก่คู่กรณีที่ ๑ ด้วยการเปิดจุดให้บริการรับพัสดุภายใต้ชื่อร้าน ฮ. โดยในการประกอบธุรกิจคู่กรณีที่ ๑ อนุญาตให้ผู้ร้องใช้เครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อประชาสัมพันธ์ของคู่กรณีที่ ๑ เพื่อให้ลูกค้าและบุคคลทั่วไปสามารถรับรู้ได้ว่าร้าน ฮ. ของผู้ร้อง เป็นจุดให้บริการรับพัสดุของคู่กรณีที่ ๑ โดยสัญญาระหว่างคู่กรณีที่ ๑ กับผู้ร้องมีกำหนดระยะเวลา ๑ ปี และในการประกอบธุรกิจผู้ร้องจะอยู่ภายใต้การส่งเสริมและควบคุมตามแผนการดำเนินธุรกิจของคู่กรณีที่ ๑ และผู้ร้องจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในสัญญาอย่างเคร่งครัด หากฝ่าฝืนจะมีบทลงโทษตามที่คู่กรณีที่ ๑ กำหนด อีกทั้ง ผู้ร้องมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่คู่กรณีที่ ๑ ไม่ว่าจะเป็นค่าธรรมเนียมแรกเข้า ตลอดจนส่วนแบ่งรายได้จากการประกอบธุรกิจร้าน ฮ. เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงข้างต้นแล้วเห็นว่า การประกอบธุรกิจร้าน ฮ. มีลักษณะเป็นธุรกิจแฟรนไชส์ โดยคู่กรณีที่ ๑ มีสถานะเป็นแฟรนไชส์ซอร์ ส่วนผู้ร้องมีสถานะเป็นแฟรนไชส์ซี ตามความในข้อ ๒ ของประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจแฟรนไชส์ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๒

ประเด็นที่ต้องพิจารณาเป็นลำดับถัดมาคือ คู่กรณีที่ ๑ กระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่ โดยจะพิจารณาแยกรายประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ คู่กรณีที่ ๑ ดำเนินการขยายสาขาร้าน อ. ในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งสาขาร้าน ฮ. ของผู้ร้อง โดยไม่แจ้งให้ผู้ร้องทราบล่วงหน้า

ข้อเท็จจริงตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาที่รับฟังได้ว่า คู่กรณีที่ ๑ รับว่าได้ดำเนินการเปิดสาขาร้าน อ. ในบริเวณพื้นที่ตำบล ค. อำเภอ ข. จังหวัด พ. ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับสาขาร้าน ฮ. ของผู้ร้องจริง แต่มีลักษณะเป็นเพียงการจัดตั้งศูนย์กระจายสินค้าเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประกอบการร้าน ฮ. คู่กรณีที่ ๑ จึงมิได้แจ้งให้ผู้ร้องทราบก่อนดำเนินการเปิดสาขา การขยายสาขาของคู่กรณีที่ ๑ จึงไม่อาจสร้างความเสียหายให้แก่ผู้ร้องได้ แต่จากการแสวงหาพยานหลักฐานของสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าปรากฏหลักฐานว่า สาขาร้าน อ. ดังกล่าว มีจุดให้บริการรับสินค้าจากลูกค้าเช่นเดียวกับสาขาร้าน ฮ. ของผู้ร้องทุกประการ ข้ออ้างของคู่กรณีที่ ๑ จึงฟังไม่ขึ้น ดังนั้น แม้สัญญาแบ่งรายได้จากการรับพัสดุจะกำหนดเงื่อนไขว่าคู่กรณีที่ ๑ มีสิทธิเปิดร้าน อ. ภายในบริเวณพื้นที่หรือจุดใกล้เคียงกัน และ/หรือพื้นที่อื่นใดก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ประกอบการร้าน ฮ. ก็ตาม แต่ในสัญญาว่าจ้างผู้ให้บริการรับพัสดุกำหนดว่า คู่กรณีที่ ๑ และผู้ประกอบการร้าน ฮ. ตกลงผูกพันปฏิบัติตามข้อกำหนด ประกาศ กฎ ระเบียบ หรือบทบัญญัติของกฎหมายใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามสัญญา เมื่อการประกอบธุรกิจร้าน ฮ. ของคู่กรณีที่ ๑ มีลักษณะเป็นธุรกิจแฟรนไชส์ การประกอบธุรกิจของคู่กรณีที่ ๑ จึงตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ และประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจแฟรนไชส์ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๒ อันเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามสัญญาระหว่างคู่กรณีที่ ๑ และผู้ร้อง

/ดังนั้น...

ดังนั้น การกระทำของคู่กรณีที่ ๑ ที่ดำเนินการขยายสาขาร้าน อ. ในพื้นที่ใกล้เคียงกับสาขาร้าน ฮ. ของผู้ร้อง โดยไม่แจ้งให้ผู้ร้องซึ่งเป็นแฟรนไชส์ซีรายที่มีสาขาอยู่ในพื้นที่ที่ใกล้เคียงที่สุดได้ทราบและให้สิทธิในการเปิดสาขาใหม่แก่ผู้ร้องก่อน ทำให้ผู้ร้องได้รับความเสียหายทั้งในส่วนของ การสูญเสียรายได้และสูญเสียโอกาสในการดำเนินธุรกิจ การกระทำของคู่กรณีที่ ๑ จึงเป็นความผิดฐานเป็นผู้ประกอบธุรกิจใช้อำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรมอันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น ตามมาตรา ๕๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๔ ของประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจแฟรนไชส์ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๒

ประเด็นที่ ๒ คู่กรณีที่ ๑ เลือกปฏิบัติโดยคิดอัตราค่าบริการขนส่งพัสดุแบบเรียกเก็บเงินปลายทางระหว่างลูกค้าของร้าน อ. และลูกค้าของร้าน ฮ. ในอัตราที่แตกต่างกัน

ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า คู่กรณีที่ ๑ กำหนดอัตราค่าบริการขนส่งพัสดุแบบเรียกเก็บเงินปลายทางระหว่างร้าน ฮ. และร้าน อ. ในอัตราที่ไม่แตกต่างกันก็ตาม แต่คู่กรณีที่ ๑ ให้ส่วนลดค่าบริการขนส่งพัสดุแบบเรียกเก็บเงินปลายทางเฉพาะกับลูกค้าร้าน อ. บางราย การกระทำดังกล่าวย่อมส่งผลให้ลูกค้าที่ต้องการใช้บริการขนส่งพัสดุแบบเรียกเก็บเงินปลายทางตัดสินใจเลือกใช้บริการกับร้าน อ. มากกว่าการเลือกใช้บริการกับร้าน ฮ. ของผู้ร้อง เนื่องจากมีค่าบริการที่ถูกลงกว่า แม้คู่กรณีที่ ๑ จะกล่าวอ้างว่า ได้ให้อิสระแก่ผู้ร้องและร้าน ฮ. รายอื่น ๆ สามารถเสนอส่วนลดค่าบริการขนส่งพัสดุแบบเรียกเก็บเงินปลายทางให้แก่ลูกค้าได้เช่นเดียวกันโดยไม่จำเป็นต้องแจ้งหรือขออนุญาตจากคู่กรณีที่ ๑ แต่ผู้ร้องก็ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการให้ส่วนลดตนเอง ซึ่งหากผู้ร้องเลือกที่จะให้ส่วนลดค่าบริการขนส่งพัสดุแบบเรียกเก็บเงินปลายทางแก่ลูกค้า ก็จะต้องยอมสูญเสียรายได้จากส่วนแบ่งค่าบริการที่ลดลง แต่หากผู้ร้องเลือกที่จะคงอัตราค่าบริการเดิมไว้ ก็ต้องได้รับความเสียหายจากการสูญเสียรายได้ เนื่องจากลูกค้าที่ต้องการใช้บริการขนส่งพัสดุแบบเรียกเก็บเงินปลายทางย่อมตัดสินใจเลือกใช้บริการกับร้าน อ. มากกว่า เนื่องจากมีค่าบริการที่ถูกลงกว่า ซึ่งเมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงแล้วจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าผู้ร้องเลือกที่จะให้ส่วนลดค่าบริการขนส่งพัสดุแบบเรียกเก็บเงินปลายทางแก่ลูกค้า หรือเลือกที่จะคงอัตราค่าบริการเดิมไว้ก็ล้วนส่งผลกระทบให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องทั้งสิ้น ข้ออ้างของคู่กรณีที่ ๑ ในประเด็นนี้จึงฟังไม่ขึ้น

ดังนั้น เมื่อพิจารณาการกระทำของคู่กรณีที่ ๑ ที่ให้ส่วนลดค่าบริการขนส่งพัสดุแบบเรียกเก็บเงินปลายทางเฉพาะกับลูกค้าร้าน อ. บางราย ในอัตราที่ต่ำกว่าลูกค้าของร้าน ฮ. ของผู้ร้อง ย่อมส่งผลให้เกิดความเสียหายกับผู้ร้องที่สูญเสียรายได้จากส่วนแบ่งค่าบริการที่ลดลง การกระทำของคู่กรณีที่ ๑ จึงเป็นความผิดฐานเป็นผู้ประกอบธุรกิจใช้อำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรมอันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่นตามมาตรา ๕๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๙ ของประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑

ประเด็นที่ ๓ คู่กรณีที่ ๑ กำหนดเงื่อนไขในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายระหว่างร้าน อ. และร้าน ฮ. แตกต่างกัน

ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นที่ยุติว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย ของร้าน อ. และร้าน ฮ. เป็นสิทธิของคู่กรณีที่ ๑ ที่จะกำหนดรูปแบบ วิธีการ และหน่วยงานที่จะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการขายได้ ซึ่งหากคู่กรณีที่ ๑ กำหนดให้ร้าน ฮ. เข้าร่วมกิจกรรมก็ต้องเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการขายที่คู่กรณีที่ ๑ จัดขึ้นทุกครั้ง และเมื่อเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการขายแล้วร้าน ฮ. จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมเอง ทั้งนี้ เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในสัญญา การกระทำของคู่กรณีที่ ๑ ที่จัดกิจกรรมส่งเสริมการขายโดย

กำหนดให้ผู้ร้องต้องเข้าร่วมทุกครั้ง เนื่องจากมีการตั้งค่าในระบบของคู่กรณีที่ ๑ ให้ผู้ร้องเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการขายโดยอัตโนมัติ ซึ่งการกระทำดังกล่าวแม้จะเป็นการจำกัดทางเลือกในการประกอบธุรกิจของผู้ร้อง ทำให้ผู้ร้องต้องเสียหายจากการสูญเสียรายได้บางส่วน แต่ข้อเท็จจริงตามคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของคู่กรณีที่ ๑ รับฟังได้ว่า ในการประกอบธุรกิจขนส่งพัสดุซึ่งเป็นธุรกิจที่มีการแข่งขันสูง คู่กรณีที่ ๑ มีความจำเป็นต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายในบางช่วงเวลา เพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบธุรกิจขนส่งพัสดุรายอื่น ๆ ได้ และเหตุที่คู่กรณีที่ ๑ ต้องกำหนดให้ร้าน ฮ. เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการขายทุกครั้ง ก็เพื่อให้การดำเนินธุรกิจขนส่งพัสดุของคู่กรณีที่ ๑ ทั้งในส่วนของร้าน อ. และร้าน ฮ. เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นการควบคุมคุณภาพการบริการให้มีมาตรฐานเดียวกัน คู่กรณีที่ ๑ จึงมีความจำเป็นต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายให้เหมือนกัน ประกอบกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายก็จัดขึ้นเพียงช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ไม่ได้มีลักษณะเป็นการถาวรแต่อย่างใด เมื่อพิจารณาจากข้อเท็จจริงข้างต้นจึงเห็นว่า ข้ออ้างในประเด็นนี้ของคู่กรณีที่ ๑ สามารถรับฟังได้ด้วยเหตุผลอันชอบธรรมในทางธุรกิจ การกระทำของคู่กรณีที่ ๑ จึงไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

การพิจารณาความผิดทางปกครองตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณาแล้วเห็นว่า การกระทำของคู่กรณีที่ ๑ ในประเด็นที่ ๑ และประเด็นที่ ๒ ข้างต้น เป็นความผิดฐานเป็นผู้ประกอบธุรกิจใช้อำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรม อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น ตามมาตรา ๕๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบข้อ ๙ ของประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ และข้อ ๔ ของประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจแฟรนไชส์ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๒ อันเป็นความผิดตามมาตรา ๘๒ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ต้องชำระค่าปรับทางปกครองในอัตราไม่เกินร้อยละสิบของรายได้ในปีที่กระทำความผิด ส่วนคู่กรณีที่ ๒ ในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนคู่กรณีที่ ๑ แต่เพียงผู้เดียว คู่กรณีที่ ๒ จึงถือเป็นผู้สั่งการหรือกระทำการจนเป็นเหตุให้คู่กรณีที่ ๑ กระทำความผิดข้างต้น คู่กรณีที่ ๒ จึงต้องรับผิดตามมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนั้น คู่กรณีที่ ๒ จึงต้องรับโทษปรับทางปกครองเช่นเดียวกับคู่กรณีที่ ๑

การกำหนดฐานรายได้ที่นำมาใช้พิจารณากำหนดอัตราค่าปรับทางปกครอง นั้น เพื่อให้การกำหนดอัตราค่าปรับทางปกครองได้สัดส่วนกับการกระทำความผิด เห็นควรให้กำหนดฐานรายได้เฉพาะกิจการในพื้นที่จังหวัด พ. ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เกิดการกระทำความผิด และการกำหนดอัตราค่าปรับทางปกครอง เห็นควรให้กำหนดฐานค่าปรับในอัตราร้อยละ ๓ ของรายได้ในการดำเนินธุรกิจเฉพาะกิจการของคู่กรณีที่ ๑ ในพื้นที่จังหวัด พ. ในปี ๒๕๖๓ นอกจากนี้ เนื่องจากคู่กรณีที่ ๑ ได้มีการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ร้องด้วยการชดเชยค่าเสียหายให้แก่ผู้ร้องเพื่อเป็นการรับผิดชอบต่อการกระทำความผิดดังกล่าว เห็นควรลดค่าปรับลงร้อยละ ๒๐ และเป็นการกระทำความผิดครั้งแรก เห็นควรลดค่าปรับลงอีกร้อยละ ๑๐ ประกอบกับคู่กรณีที่ ๑ ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง เห็นควรลดค่าปรับลงอีกร้อยละ ๑๐ โดยให้ปรับลดอัตราค่าปรับแบบขั้นบันได (Step down) คงเหลือค่าปรับทางปกครองที่คู่กรณีที่ ๑ ต้องชำระเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๖๑๑,๐๐๔.๗๑ บาท สำหรับการกำหนดอัตราค่าปรับทางปกครองแก่คู่กรณีที่ ๒ ในฐานะกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนคู่กรณีที่ ๑ ซึ่งต้องรับผิดตามมาตรา ๘๔ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ เนื่องจากคู่กรณีที่ ๒ เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการ

/แทนคู่กรณี...

แทนคูกรณีที่ ๑ แต่เพียงผู้เดียว คูกรณีที่ ๒ จึงเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหารและการดำเนินงานของ คูกรณีที่ ๑ เห็นควรให้กำหนดอัตราค่าปรับทางปกครองสำหรับคูกรณีที่ ๒ ในอัตราเดียวกับคูกรณีที่ ๑ คิดเป็น ค่าปรับที่คูกรณีที่ ๒ ต้องชำระเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๖๑๑,๐๐๔.๗๑ บาท

มติคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ามีมติเป็นเอกฉันท์ว่า การกระทำของคูกรณีที่ ๑ เป็นความผิดฐานเป็นผู้ประกอบธุรกิจใช้อำนาจต่อรองที่เหนือกว่าอย่างไม่เป็นธรรม อันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น ตามมาตรา ๕๗ (๒) ประกอบข้อ ๙ ของประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการกระทำอันเป็นผลเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น พ.ศ. ๒๕๖๑ และข้อ ๔ ของประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจแฟรนไชส์ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๒ โดยกำหนดค่าปรับทางปกครองสำหรับ คูกรณีที่ ๑ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๖๑๑,๐๐๔.๗๑ บาท (หกแสนหนึ่งหมื่นหนึ่งพันสี่บาทเจ็ดสิบบเอ็ดสตางค์) และ กำหนดค่าปรับทางปกครองสำหรับคูกรณีที่ ๒ เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น ๖๑๑,๐๐๔.๗๑ บาท (หกแสนหนึ่งหมื่นหนึ่งพันสี่บาทเจ็ดสิบบเอ็ดสตางค์)

คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๔